

УДК 342.5

Батанов О. В.

*доктор юридичних наук, професор,
старший науковий співробітник
(Інститут держави і права
ім. В. М. Корецького НАН України)*

МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ ЯК ІНСТИТУТ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА: АКСІОЛОГІЧНІ ТА ОНТОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ

Довкола питання про феномен місцевого самоврядування (далі – МСВ) традиційно виникали і продовжують виникати дискусії, у ході яких дістають вияв насамперед спроби визначити його природу та сутність. Метою цієї публікації є дослідження аксіологічних та онтологічних засад МСВ з точки зору генезису, організації та функціонування громадянського суспільства. Вважаємо, що саме у такому контексті оптимальною мірою розкривається потенціал МСВ, як з позиції його генезису, так і в аспекті його інституціоналізації та практичної діяльності. Адже сьогодні, попри збереження певної дискусійності питання, майже не викликає сумніву, що МСВ є не тільки основоположним інститутом громадянського суспільства, а й важливим інструментом його формування та функціонування, критерієм істинності, реальності та ефективності його проявів практично у всіх сферах життєдіяльності соціуму.

© Батанов О. В., 2015

© Національний університет «Острозька академія», 2015

-
- Місцеве самоврядування як інститут громадянського суспільства: аксіологічні та онтологічні аспекти / О. В. Батанов // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2015. – № 1(11) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2015/n1/15bovtoa.pdf>.

Втім, таке обережне застереження значною мірою пов'язане як із недостатньою дослідженістю проблеми, так і, здебільшого, вкрай суперечливим законодавством у цій сфері. Так, наприклад, у Законі України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» [1] у ст. 5 визначено засади внутрішньої політики у сфері формування громадянського суспільства і вперше законодавчо закріплено категорію «інститут громадянського суспільства». Але, питання засад розвитку МСВ в Україні здійснюється окремо у ст. 4 цього Закону, що, по суті цих норм, фактично виводить МСВ за межі громадянського суспільства та не відносить його до числа відповідних інститутів.

У цьому аспекті доволі парадоксальною виглядає і Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження порядку сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади» [6]. Так, абзац другий пункту 2 цього Порядку вказує, що «під інститутами громадянського суспільства слід розуміти громадські організації, професійні та творчі спілки, організації роботодавців, благодійні і релігійні організації, органи самоорганізації населення, недержавні засоби масової інформації та інші невідприємницькі товариства і установи, легалізовані відповідно до законодавства». Тобто, інститутами громадянського суспільства, за цією логікою, є лише органи самоорганізації населення, але не МСВ в цілому.

Нарешті у Стратегії державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні та першочергові заходи щодо її реалізації [7] у числі завдань реалізації державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні фактично передбачалося лише «удосконалення процедур проведення місцевих референдумів, мирних зібрань, загальних зборів (конференцій), громадських слухань

▪ Місцеве самоврядування як інститут громадянського суспільства: аксіологічні та онтологічні аспекти / О. В. Батанов // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2015. – № 1(11) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2015/n1/15bovtoa.pdf>.

членів територіальної громади за місцем проживання та правового статусу органів самоорганізації населення, встановлення гарантій їх діяльності», а самому МСВ в цілому, його органам та посадовим особам відводилася інструментальна роль щодо сприяння розвитку громадянського суспільства та його інститутів.

Отже, на цих прикладах ми чітко бачимо суто етатистський підхід держави до інституціоналізації громадянського суспільства та його інститутів в Україні, у тому числі і МСВ. У силу цих та інших причин, доктринальні основи громадянського суспільства нібито втратили чіткість кордонів та орієнтирів, а його правова, економічна, територіальна, інституційна, функціональна, суб'єктно-об'єктна та інші основи залежать тільки від свавільного умогляду політиків.

Слід зазначити, що коли ми говоримо про МСВ як про конкретно-історичне, політико-правове та соціально-культурне явище, то маємо пам'ятати, що, як і будь-яке інше правове явище, воно постійно піддавалося еволюції. В кожну епоху, в будь-якій країні МСВ пройшло свій особливий шлях становлення і розвитку, що відрізнявся чималою своєрідністю. В суспільному житті спостерігалось протиборство територіальних громад та центральних органів влади. Тому абсолютно зрозуміло, що змінювалися уявлення про сутність та зміст МСВ, природу взаємовідносин державної влади та влади на місцях, про зміну прийомів і методів управління державними та громадськими справами. В зв'язку з цим, можливості застосування будь-якої теорії МСВ в кожній країні завжди залежать від багатьох причин історичного та національного характеру, а також від загальної спрямованості політичної системи суспільства. Звідси випливає висновок, що відмінності муніципально-правових теорій завжди мають не умоглядні, а дієві, управлінські

-
- Місцеве самоврядування як інститут громадянського суспільства: аксіологічні та онтологічні аспекти / О. В. Батанов // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2015. – № 1(11) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2015/n1/15bovtoa.pdf>.

підвалини. Так, проведення будь-якої реформи МСВ вимагає вибору однієї із теорій в якості своєї концептуальної основи. Цей вибір завжди носить світоглядний характер, що підтверджується історією МСВ та в цілому громадянського суспільства у різних країнах світу.

У цілому в історії політико-правової думки сформувалося розуміння МСВ як історично обумовленої й інституціоналізованої форми самоорганізації територіальної громади. Власне кажучи саме МСВ є класичним зразком системи що самоорганізується, причому як з позиції формування, так і функціонування. Самоорганізація – це процес, у результаті якого на основі іманентних властивостей структур і функцій системи самостійно, без зовнішніх керуючих впливів створюється, відтворюється або вдосконалюється організація даної системи.

Процес самоорганізації властивий складним динамічним системам будь-якої природи, за умови наявності в них певних характеристик: здатність до експорту ентропії шляхом обміну енергією й речовиною з навколишнім середовищем; нерівновагий характер; нелінійність; кооперативний характер динаміки підсистем; здатність до самовідтворення; існування декількох стійких станів системи, залежність поточного стану від передісторії; відбір систем і механізмів зі сприятливими властивостями з великого числа можливих; потенційна здатність до створення, зберігання, відтворення й використання інформації тощо [4, с. 10].

У Конституції України абсолютно закономірно закладений виключно самоврядний принцип вирішення питань місцевого значення, в основі якого самоорганізація та самовідповідальність місцевих жителів – членів територіальних громад сіл, селищ та міст, а також обраних ними органів та посадових осіб місцевого самоврядування. Отже, МСВ є класичним

-
- Місцеве самоврядування як інститут громадянського суспільства: аксіологічні та онтологічні аспекти / О. В. Батанов // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2015. – № 1(11) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2015/n1/15bovtoa.pdf>.

прикладом складноорганізованої системи у форматі «соціум-індивід», що складається з сукупності елементів (компонентів) і зв'язків між ними (структури), які поєднують дану сукупність елементів у єдине ціле. Цілісність породжується структурою системи, типом зв'язків між її елементами. Соціальна система складається з взаємодіючих індивідів (місцевих жителів – членів територіальних громад), що формують її цілісність (територіальну громаду у цілому, її внутрішні муніципальні структури (територіальні мікрोगромади будинку, вулиці, кварталу, мікрорайону), представницькі та виконавчі органи МСВ, органи самоорганізації населення). Індивід (місцевий житель) є найменшим неподільним елементом цієї цілісності, але він не існує відсторонено, він завжди включений у місце життя своєї територіальної громади. Завдяки своїй біосоціальній природі він включений у ціле, частиною якого є, і розглядати його окремо від цілого настільки ж штучно, як і розглядати муніципальний соціум окремо від індивідів – окремих жителів. Індивід створює соціум, а соціум у свою чергу створює індивіда. Терміни «соціум» і «індивіди» позначають не окремі явища, а лише колективний і дистрибутивний аспекти того ж самого явища.

Отже, узагальнюючи основні підходи, сформульовані у теорії самоорганізації у цілому та, зокрема, самоорганізації у МСВ, можна зробити висновок, що муніципальний соціум є тим, чим він є тільки завдяки синергійній дії індивідів (місцевих жителів), з яких саме й складений. Синергія – співробітництво, співдружність – комбінована дія яких-небудь компонентів, при якому сумарний ефект перевищує дію кожного компонента окремо. У результаті синергійної функціональної дії індивідів соціум здобуває емерджентні (англ. – *emergence* – виникнення, поява нового) властивості.

-
- Місцеве самоврядування як інститут громадянського суспільства: аксіологічні та онтологічні аспекти / О. В. Батанов // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2015. – № 1(11) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2015/n1/15bovtoa.pdf>.

Розглядати МСВ як сферу функціонування самоврядного процесу доцільно принаймні у двох аспектах – як системне суспільне явище та організаційно-структурований інститут. Під системним суспільним явищем розуміється форма співіснування людей, які об'єднані демократичними цінностями рівності, справедливості і свободи, а під організаційно-структурованим інститутом – засіб здійснення управлінських дій з організації життєдіяльності на місцевому рівні. В першому випадку мова йдеться про процес як прояв самоорганізації місцевого населення, яка має відбуватися на основі широкої ініціативи, самоорганізації, суспільної самодіяльності. В другому випадку, МСВ виконує функцію організації та регулювання дій з суспільної життєдіяльності людей з метою їх упорядкування, збереження або перетворення, спираючись на владу та базується на підпорядкуванні, підкоренні та володарюванні [3, с. 8].

Повноцінне функціонування МСВ можливе лише за умов, що воно відіграє ці дві ролі одночасно. Інакше, МСВ буде гальмувати розвиток самоврядного процесу та стримувати демократизацію всього суспільства. Тобто, лише у процесі здійснення функції самоорганізації місцеві жителі (індивіди) можуть утворити нову якість існування соціуму – територіальну громаду та оптимально реалізувати її самоврядні функції. У цьому аспекті, МСВ є ідеальною інституційною та функціональною основою генезису громадянського суспільства, формування його цілісної та ефективної моделі в цілому. По суті, самоорганізація як базисна основа системи МСВ, є формою віддзеркалення взаємовідносин між державою та громадянським суспільством у правовому просторі.

Важливе значення у сучасних теоретико-правових концепціях МСВ займає його трактування як процесу інституціоналізації територіальної

-
- Місцеве самоврядування як інститут громадянського суспільства: аксіологічні та онтологічні аспекти / О. В. Батанов // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2015. – № 1(11) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2015/n1/15bovtoa.pdf>.

громади. Інституціоналізація трактується як процес формування комплексу норм, які закріплюють особливості кожного конкретного типу, виду, підвиду місцевих співтовариств та територіальних колективів, що дозволяє виявити критерії їх розмежування, тенденції розвитку, а також зміст їх функціональних особливостей. У громадянському суспільстві соціальні процеси структуруються та відтворюють себе у формах соціальних інститутів, які діють відповідно до нормам права або всупереч ним, але у будь-якому випадку співвіднесених з цими нормами.

Згідно логіки класичних філософсько-правових концепцій (Дж. Локк, І. Кант, Г. В. Ф. Гегель), частина визначальних природних прав залишається невід'ємним надбанням особи, частина передається державі, але лише опосередковано – через структури громадянського суспільства. Тому саме громадянське суспільство є простором генезису права та правових відносин. Держава, яка визнає громадянське суспільство може бути тільки правовою. Правовий характер соціальних відносин, включаючи відносини громадянина, суспільства та держави, є головною ознакою громадянського суспільства. Таким чином, тільки співвіднесеність із правом дозволяє говорити про соціальні інститути як інститути саме громадянського суспільства, які відповідають його необхідним ознакам.

Існує кілька причин, за якими у сучасних умовах МСВ віддається перевага перед іншими формами організації управління на місцевому рівні. По-перше, передбачається, що МСВ надає певну свободу суспільству, будь-то свобода індивідів чи груп. По-друге, вважається, що воно найбільшою мірою гарантує рівність, тобто утворює найкращі умови для участі громадян в управлінській діяльності. По-третє, стверджується, що воно є більш ефективним, чим інші форми організації місцевого

▪ Місцеве самоврядування як інститут громадянського суспільства: аксіологічні та онтологічні аспекти / О. В. Батанов // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2015. – № 1(11) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2015/n1/15bovtoa.pdf>.

управління, оскільки, з одного боку, забезпечує найвищу ступінь відповідності між реальними потребами та політикою, яку здійснює держава, а з іншого – стимулює конкуренцію між різними одиницями місцевого управління, які намагаються шляхом покращення якості послуг, які вони надають, залучити нових громадян та додаткові ресурси. Крім того, МСВ створює найбільш сприятливі, чим інші типи організації, умови для координації інтересів всередині місцевого співтовариства. У багатьох сучасних наукових працях підкреслюється, що МСВ є тим простором, всередині якого громадяни вчаться діяти політично [5, с. 15, 17-18].

У процесі становлення та розвитку муніципальної науки сформувалася низка наукових теорій (концепцій) про походження МСВ, які по-різному тлумачать сутність цього інституту, особливості його взаємовідносин з державою та громадянським суспільством (громадівська, державницька, дуалістична та ін.).

На наш погляд, особливо з позиції взаємодії громадянського суспільства та МСВ, найбільш переконливою є громадівська доктрина, згідно якої останнє розглядається як самостійний вид публічної влади. Саме громадівське муніципальне праворозуміння вперше знайшло своє втілення у перших конституційних актах на європейському континенті. Власне кажучи поняття «самоврядування» вперше стало вживатися у зв'язку з управлінням на місцях вже наприкінці XVIII ст. – на початку XIX ст. і було обумовлено проголошенням принципу самостійності громади від держави. У 1831 р. проблема МСВ набула практичного характеру: у Конституції Королівства Бельгії було закріплено громадівську владу, яка існувала поряд з законодавчою, виконавчою та судовою владами і була рівноправною з ними. Таким чином, на рівні Основного закону було визнано теорію «вільної громади». Дана традиція зберігається у

-
- Місцеве самоврядування як інститут громадянського суспільства: аксіологічні та онтологічні аспекти / О. В. Батанов // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2015. – № 1(11) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2015/n1/15bovtoa.pdf>.

бельгійському законодавстві й у даний час, що підтверджує аналіз Конституції Королівства Бельгії (в ред. 2007 р.). Бельгійська конституційно-правова доктрина без застережень визнає політичний характер муніципальної влади комун і провінцій. Водночас, у даний час реалізація теорії «вільної громади» у практиці муніципального будівництва у Бельгії здійснюється із певними застереженнями, оскільки передбачає політичне протиставлення державної і муніципальної влади. Також, у даний час у найбільш чистому виді «громадівську (господарську)» концепцію МСВ втілено у законодавстві Австрійської республіки.

Ілюстративним у цьому аспекті є і вітчизняний конституційний досвід. Прикладом впливу на розвиток законодавства громадівського муніципального праворозуміння можна вважати прийняття Конституції України, які, у частині щодо МСВ переважно виходили саме з громадівської ідеї. Так, наприклад, за ст. 7 Конституції в Україні «визнається» МСВ, що зводить даний інститут у ранг природного права територіальної громади, а якщо взяти за основу ст. 140 Основного Закону України, в якій йдеться про територіальну громаду як первинний суб'єкт МСВ, то можна дійти висновку, що вибір було зроблено на користь громадівської теорії.

«Візитною карткою» прихильників підходу, які виходять з концептуального визнання МСВ як різновиду влади народу, тобто муніципальної влади, яка є публічною, та не є державною за своєю природою, є висновок щодо існування муніципальної та державної влади як самостійних видів публічної влади. Вони виходять з тези про те, що у вічному спорі про природу МСВ – державне воно чи громадське – знаходяться, по-перше, кардинальні відмінності у суб'єктному складі цих видів публічної влади; по-друге, різниця у правовій природі місцевого та

▪ Місцеве самоврядування як інститут громадянського суспільства: аксіологічні та онтологічні аспекти / О. В. Батанов // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2015. – № 1(11) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2015/n1/15bovtoa.pdf>.

державного інтересу, а в силу цього – відмінності у об'єктному складі цих влад, та, по-третє, причини тотальної недовіри «верхів» до самоврядування та культивування його опозиційності до «верхів».

Громадівській напрям чітко визначив природно-правовий, громадянський та соціально-економічний аспект МСВ. Він був пов'язаний не тільки із пошуками критерію відмінності владовідносин у сфері МСВ від державної влади, а й осмисленням його ролі у процесах становлення громадянського суспільства. Ідеологи відповідних громадівських концепцій вперше вказали на роль інституту МСВ у процесі виникнення та розвитку демократичної державності, інституціоналізації громадянського суспільства та реалізації громадянських свобод.

Як свідчить зарубіжний досвід, поважне відношення до громадівського МСВ як до цінності у країнах з розвинутою локальною демократією поєднується з раціональним підходом, покликаним забезпечити умови для підтримання активного й ефективного МСВ. Актуалізація цього аспекту справи дозволяє говорити про онтологічну й екзистенціальну складову буття місцевих спільнот, пов'язану вже не тільки з визначенням їх ролі у здійсненні управління, але і з організацією сучасних ефективних форм життєдіяльності населення в цілому, виробленням ціннісних орієнтирів, спрямованих не тільки на реалізацію приватних інтересів, але і на збереження і розвиток групових цінностей [2, с. 16].

Отже, актуальність дослідження та вивчення актуальних проблем організації та функціонування МСВ як інституційної основи громадянського суспільства не викликає сумніву. Продуктивність наукових пошуків у цій сфері значною мірою пов'язана з формуванням громадівського муніципального праворозуміння.

-
- Місцеве самоврядування як інститут громадянського суспільства: аксіологічні та онтологічні аспекти / О. В. Батанов // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2015. – № 1(11) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2015/n1/15bovtoa.pdf>.

Втім, слід констатувати, що у вітчизняній теоретико-правовій та політичній науці досі не визначена першооснова виникнення МСВ, не визначено природу його взаємовідносин з державою та громадянським суспільством та, в силу цього, не знайдені основи муніципального праворозуміння. На сучасному етапі муніципальне праворозуміння визначається з позиції правового інституту як одного з елементів методології праворозуміння, включаючи основні типи праворозуміння у світовій та вітчизняній юриспруденції.

На наш погляд, з'ясування сутності муніципального праворозуміння в цілому є передумовою не тільки доктринального розуміння правової природи МСВ, його функцій та повноважень, а і загальних ознак муніципального права та його місця у системі права, що, у свою чергу, має колосальне теоретико-методологічне значення у процесі вивчення та дослідження муніципальних інститутів громадянського суспільства.

Список використаних джерел

1. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики : Закон України від 1 липня 2010 року // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 40. – Ст. 527.
2. Макогон Т. И. Местные (муниципальные) сообщества в социально-философском дискурсе о системе местного самоуправления в современной России : автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. филос. наук : спец. 09.00.11 «Социальная философия» / Т. И. Макогон. – Томск, 2009. – 31 с.
3. Осипов А. В. Місце та роль самоврядних процесів у демократизації сучасного українського суспільства : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. політ. наук : 23.00.02 «Політичні інститути та

▪ Місцеве самоврядування як інститут громадянського суспільства: аксіологічні та онтологічні аспекти / О. В. Батанов // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2015. – № 1(11) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2015/n1/15bovtoa.pdf>.

процеси» / А. В. Осипов. – О., 2008. – 17 с.

4. Паскалова М. І. Самоорганізація системи «соціум-індивід» у світлі нового мислення: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філософ. наук : спец. 09.00.03 «Соціальна філософія та філософія історії» / М. І. Паскалова. – О., 2011. – 20 с.

5. Петриашвили Г. Г. Правовая институционализация местного самоуправления в структуре гражданского общества : Историко-теоретическое исследование : автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теория и история права и государства ; История учений о праве и государстве» / Г. Г. Петриашвили. – СПб., 2010. – 24 с.

6. Про затвердження порядку сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади : Постанова Кабінету Міністрів України від 5 листопада 2008 р. № 976 [Електронний ресурс] // Сайт Верховної Ради України. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/976-2008-%D0%BF>.

7. Про Стратегію державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні та першочергові заходи щодо її реалізації : Указ Президента України від 24 березня 2012 року № 212/2012 [Електронний ресурс] // Офіційне представництво Президента України. - Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/14621.html>.

▪ Місцеве самоврядування як інститут громадянського суспільства: аксіологічні та онтологічні аспекти / О. В. Батанов // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2015. – № 1(11) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2015/n1/15bovtoa.pdf>.

Батанов О. В.

Місцеве самоврядування як інститут громадянського суспільства: аксіологічні та онтологічні аспекти

Статтю присвячено дослідженню правового статусу місцевого самоврядування як основоположного інституту громадянського суспільства. Розглянуто сучасну теорію місцевого самоврядування як інституту громадянського суспільства, визначено його роль у забезпеченні стабільності конституційного ладу і розвитку конституціоналізму в Україні. Проаналізовано основні теорії самоврядування, запропоновано визначення місцевого самоврядування як однієї з основних форм народовладдя та конституційного засобу обмеження державної влади в умовах формування громадянського суспільства.

Ключові слова: місьцеве самоврядування, територіальна громада, громадянське суспільство, питання місцевого значення, сучасний муніципалізм, муніципальна влада, децентралізація.

Батанов А. В.

Местное самоуправление как институт гражданского общества: аксиологические и онтологические аспекты

Статья посвящена исследованию правового статуса местного самоуправления как основополагающего института гражданского общества. Рассмотрена современная теория местного самоуправления как института гражданского общества, определена его роль в обеспечении стабильности конституционного строя и развития конституционализма в Украине. Проанализированы основные теории самоуправления, предложено определение местного самоуправления как одной из основных

-
- Місьцеве самоврядування як інститут громадянського суспільства: аксіологічні та онтологічні аспекти / О. В. Батанов // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2015. – № 1(11) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2015/n1/15bovtoa.pdf>.

форм народовластия и конституционного средства ограничения государственной власти в условиях формирования гражданского общества.

Ключевые слова: местное самоуправление, территориальная громада, вопросы местного значения, современный муниципализм, муниципальная власть, муниципальные права личности, децентрализация.

Batanov O. V.

Local self-government as an institution of civil society: axiological and ontological aspects

In the article is devoted to the research of local self-government legal status as a fundamental institute of civil society. The newest tendencies of mutual relations of institutes of civil society and state in the conditions of democratization are considered.

The current theory of local self-government as an institution of civil society, to determine its role in ensuring the stability of the constitutional system and the development of constitutionalism in Ukraine. The local self-government is being assessed as sphere of self-organizational and self-governmental, which is a political by nature, processes. This helps pass difference between terms «self-organization» and «self-government», find depending between them and to recognize their as basis of democratization political system of power and a mere of the Ukrainian society.

Analyzed the basic theory of self-government, proposed the definition of local government as one of the main forms of democracy and constitutional means to limit state power in the formation of civil society. The dialectical connection of between the types of law understanding and basic concepts about the origin of the local government is shown.

-
- Місцеве самоврядування як інститут громадянського суспільства: аксіологічні та онтологічні аспекти / О. В. Батанов // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2015. – № 1(11) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2015/n1/15bovtoa.pdf>.

Key words: local self-government, territorial hromada, civil society, questions of local impotence, modern municipalism, municipal power, decentralization.

-
- Місцеве самоврядування як інститут громадянського суспільства: аксіологічні та онтологічні аспекти / О. В. Батанов // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2015. – № 1(11) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2015/n1/15bovtoa.pdf>.